

Karrierelæring i gymnasiet

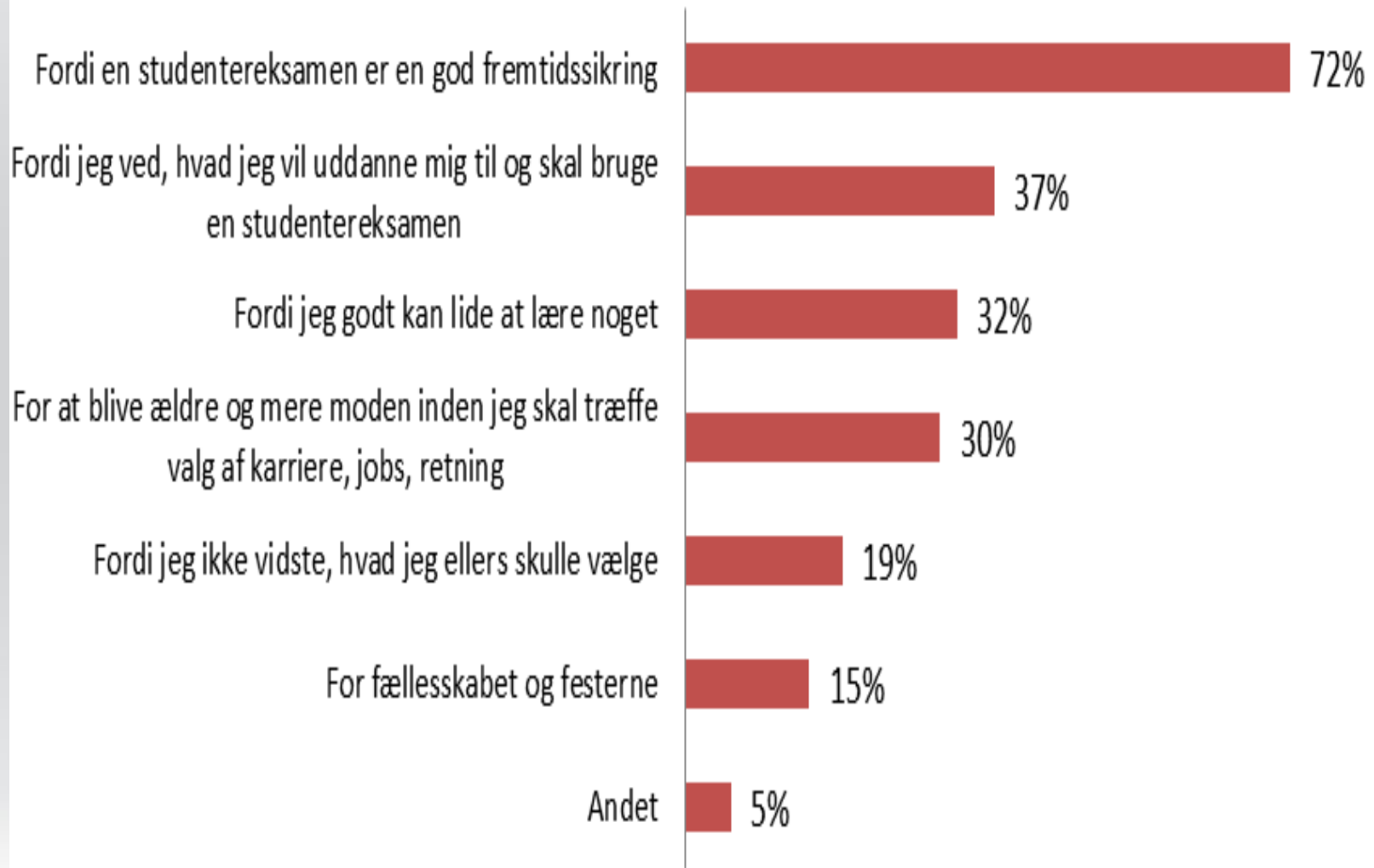
Ved Noemi Katznelson, Center for Ungdomsforskning,
Aalborg Universitet CpH

En rapport og et oplæg i to dele

Del 1: De unge i gymnasiet

Del 2: Karrierelæring i gymnasiet

Hvorfor valgte du gymnasiet?

Adgangsbillet:

Og det var meget det dér med, at når jeg ikke vidste, hvad jeg ville, så synes jeg bare, at det var en god måde. Man har altid hørt, at STX, det åbner mange døre. Som [x] også siger, man er ikke så fastlåst måske af én vej endnu.” (elev, STX)

Forsikring mod fremtidig risici:

”Film- og medieskolen, da jeg gerne vil arbejde med filmproduktion. Men denne vej, er en farlig vej, og derfor havde jeg brug for et sikkerhedsnet, som er HF. Jeg arbejder dog så stadig med filmproduktion i min fritid.”

Men efter valget søges samtidigt efter relevans og mening

Interviewer: *Sker det tit, at, at lærerne kobler det, de underviser i, til ting udenfor faget?*

Pige 1: *Det er lidt forskelligt.*

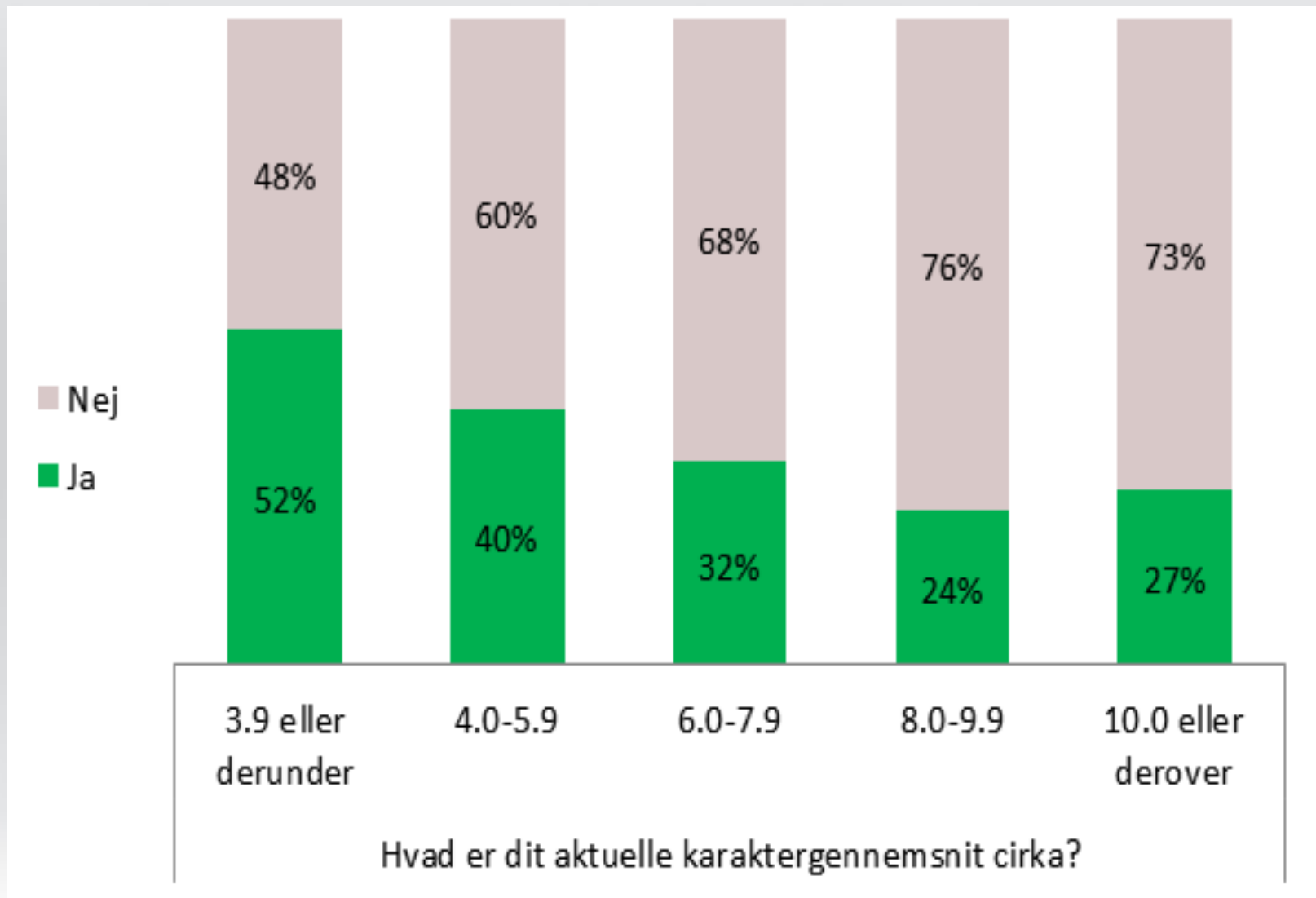
Pige 2: *Ej, det synes jeg ikke.*

Dreng: *Nej, det er der rigtigt meget mangel på. Fordi man kan godt sidde 'hvor kan jeg bruge det her henne?'*

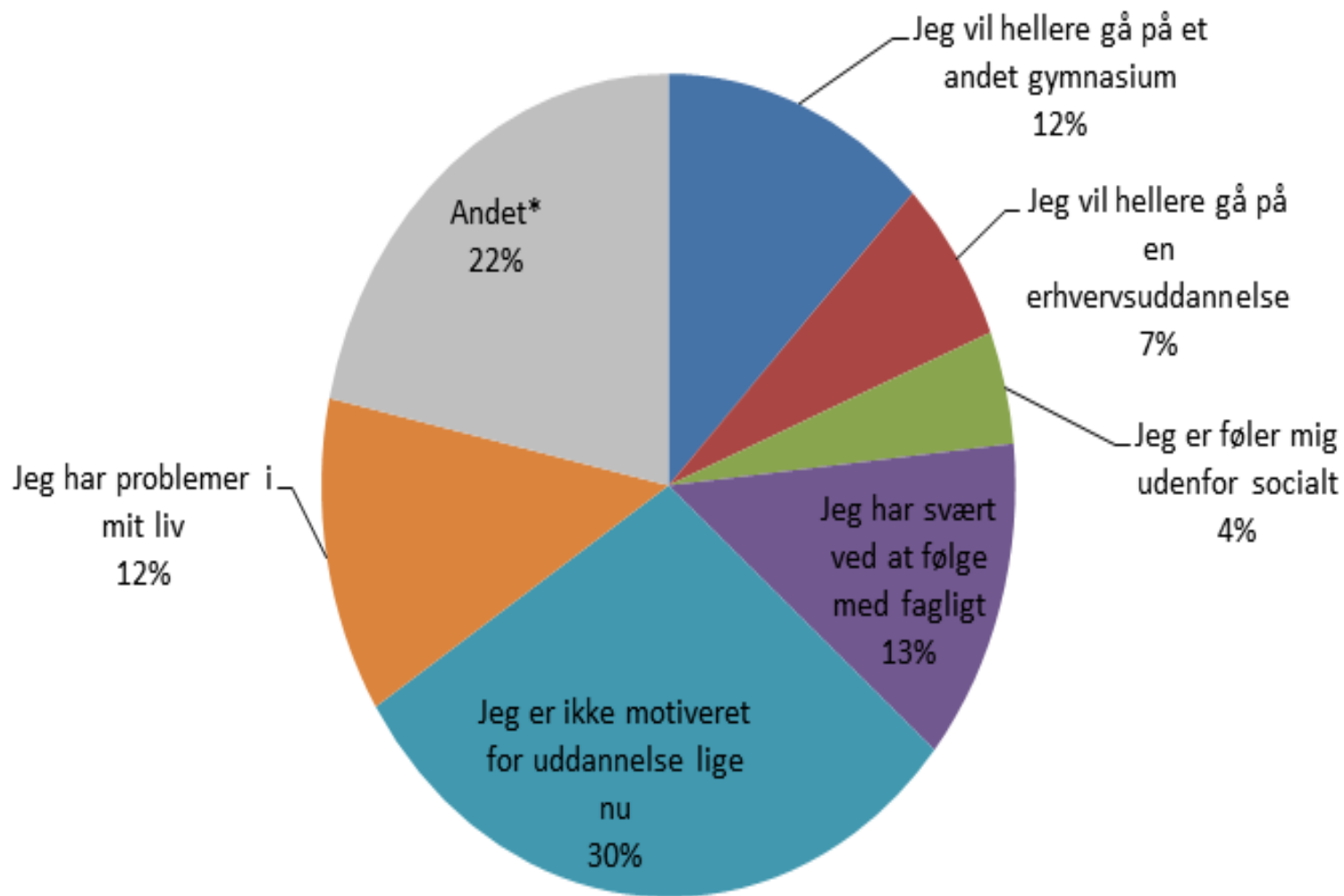
Pige 3: *Altså i dansk f.eks., der forstår jeg tit ikke, hvorfor vi skal sidde og læse nogle tekster, der er fra 1800tallet. Altså forstår bare ikke, hvad jeg skal bruge det til rent fagligt*

I stedet for hvis jeg står og får det forklaret sådan lettere ligesom, hvor det sådan perspektiverer til andre ting og sådan noget, så ryger den lettere ind, og så sidder den der ligesom bare, i stedet for at man selv skal til at bare sidde der

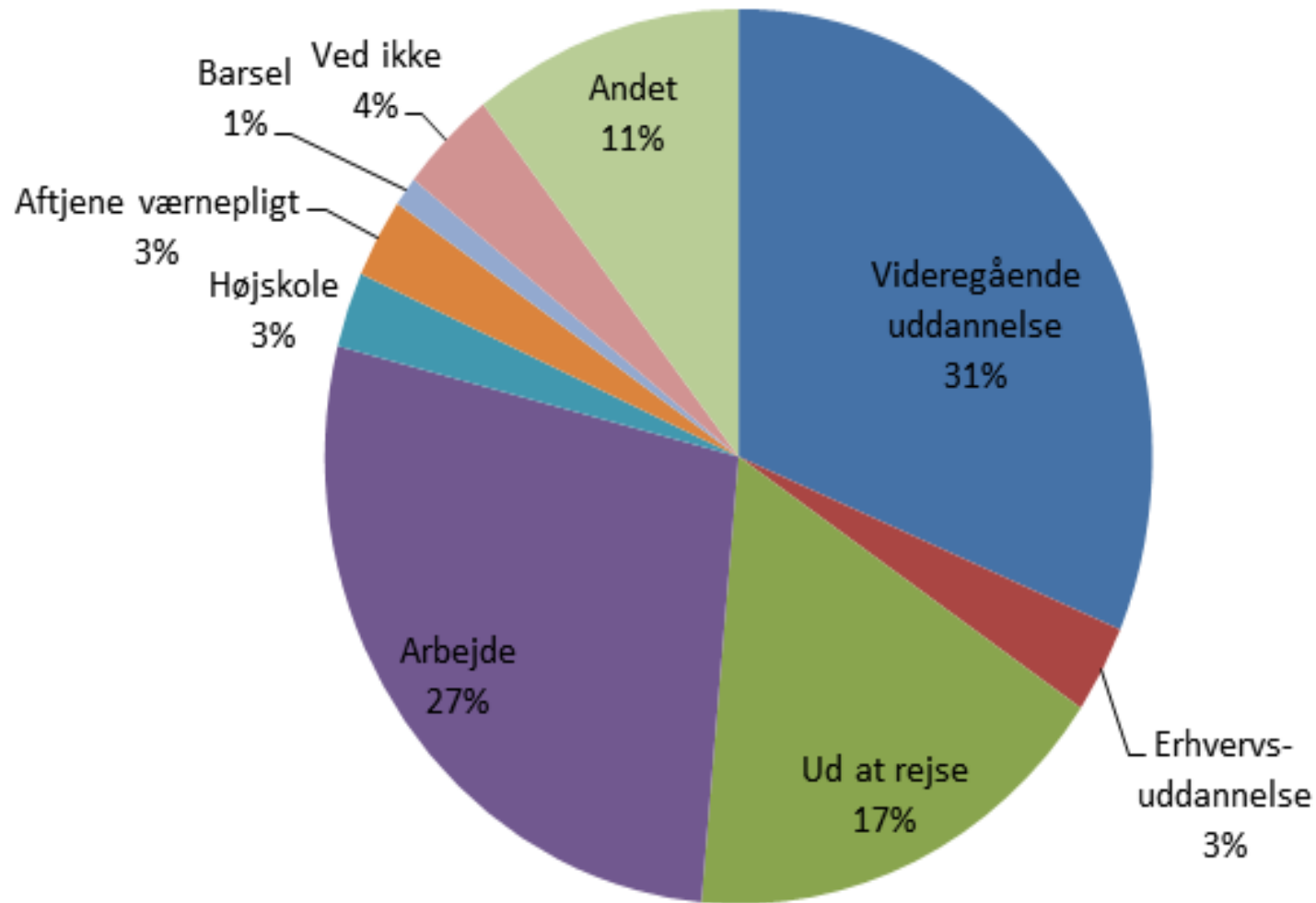
Har du, siden du startede på gymnasiet, overvejet at stoppe igen?

Hvorfor fortryder du nogle gange, at du valgte gymnasiet?

Hvad regner du med, du skal lige efter gymnasiet?

De unges top 10

Drenge

Politi

Ingeniør

Lærer

Forsvaret

Selvstændig

Økonom(i)

It

Pædagog

Salg/Sælger

Advokat

Piger

Psykolog(i)

Sygeplejerske

Pædagog

Lærer

Advokat

Ikke stillesiddende arbejde

Læge

Politi

Journalist

Arkitekt

Karrierelæring i gymnasiet

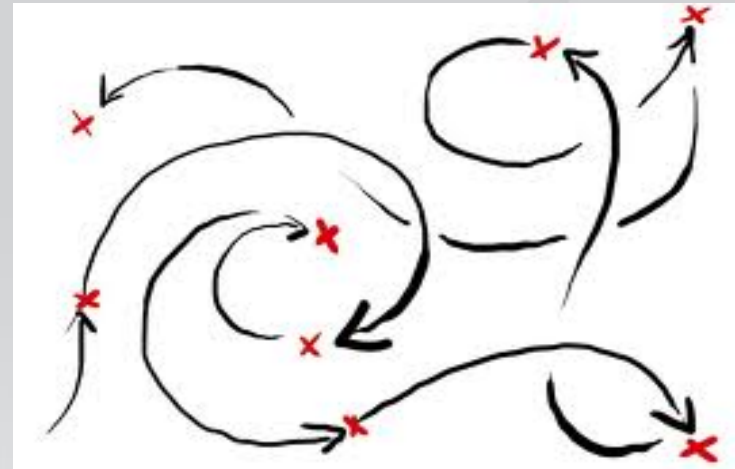

Skift i forståelsen af, hvad vejledning, valg og afklaring er

Fra det perfekte match –
karrierevalg

Til livslang proces –
karrierelæring

Hvad gør valg centralt?

- Skærpet fokus omkring unges uddannelsesvalg. Ikke bare fokus på, at de gennemfører uddannelse
- Flere adgangskrav (på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser – fremdriftsreform)
- Øget fokus på arbejdsmarkedsrelevans og beskæftigelse – både fra politikere, de unge selv – og deres forældre
- Eksplosion i antallet af uddannelser – 50 nye universitetsuddannelser pr år
- Øget acceleration på arbejdsmarkedet. Nye jobs og nye risici

Hvad er karrierelæring?

- Karrierelæring er en proces, der spiller sammen med identitetsdannelse og almen dannelse
- Karrierelæring samtidigt også en kompetence – man kan blive mere kompetent til at bevæge sig meningsfyldt gennem uddannelse, beskæftigelse og andre sammenhænge

”Elevernes håndtering af og forståelse for deres forløb og overgange i uddannelsessystemet ved hjælp af viden om dem selv, fag, uddannelser, arbejdsmarked og samfundet.” (Katznelson & Lundby 2015)

Konkrete forsøg med karrierelæring på gymnasierne i region hovedstaden

5 typer af aktiviteter:

- Virksomhedssamarbejde og brancheforløb
- Karriere som tema i undervisningen
- Karrieredage
- Refleksion
- Uddannelsessamarbejde

Forandringer: Brud med forestillingen om den snorlige vej

*Den éne (red. lærer) han fik aldrig en gymnasial uddannelse... og Dorte, først så tog hun én uddannelse, så tog hun ud og rejse i to år eller sådan noget, så kom hun tilbage, så fik hun et barn, så besluttede hun sig for noget andet. Det er bare, deres veje... **de vidste ikke hvad de ville** fra starten af, og det er meget beroligende, for nu, når vi sidder i deres sko. Jeg synes bare, det er meget beroligende, det der.*

60 % af de unge oplever det som et pres at skulle vælge

Forandring: afdramatisering

Det [karrieredag] gav et skub bagi. Ja, det synes jeg. Det der med, at de [alumnerne] anede heller ikke, hvad de ville. Og jeg sidder i samme båd. Og at nu var der også nogle af dem, der tog et sabbat år, og det ville måske også være meget godt for mig lige at afkoble lidt og så sådan lade op med helt ny energi, og så starte på noget, jeg egentlig interesser mig for. Og det er jo ikke fordi, at historie og samfundsfag er det mest spændende for mig, men det er jo noget, jeg skal for at få gennemført det her. Men jeg glæder mig til ligesom at komme ud og prøve noget, som jeg ligesom synes er spændende

Forandring: fra nødvendighed til interesse

Jeg havde planlagt at tage en [videregående uddannelse], men i hvert fald det, de har fortalt her, har gjort det lidt mere interessant og spændende at gå ud og tage en, frem for det var noget, jeg var nødt til, hvis man kan sige det på den måde

Generelle resultater

- Det er i et vist omfang lykkedes at realisere karrierelæringens snævre mål om styrkelse af valg og afklaring, men i ringere grad at realisere de mere alment dannende aspekter af karrierelæringen
- At introducere karrierelæring i gymnasiet er en lang proces, der starter hos lærerne
- Karrierelæring gør en forskel for eleverne der, hvor aktiviteterne er indrammet af refleksioner før, under og/eller efter aktiviteterne
- Gennemgående er de mest positive erfaringer fra forsøgene der, hvor processen har været intensiv, eller hvor kontinuiteten over tid er sikret
- Positive tilbagemeldinger fra forsøg, hvor eleverne selv spiller en aktiv rolle, og hvor aktiviteterne har bestået i en kombination af karrierelæringsaktiviteter og undervisning
- Generelt er der positive erfaringer med nye samarbejdsformer på tværs af professioner og fagligheder

Karrierelæring og fagene

- Karrierelæringsaktiviteterne folder potentielt fagene ud
- Eleverne har tendentielt svært ved at koble de konkrete karrierelæringsaktiviteter til de bredere perspektiver ved karrierelæringen
- Karrierelæringen har et dobbelt motivationspotential
- Karrierelæringens dobbelte formål skal balanceres

- 41 % af eleverne kunne godt tænke sig mere hjælp og støtte til deres forestående uddannelsesvalg.
- Karrierelæring anviser vejen til nye sociale rum for refleksion gennem en ændret form for dialog i relationerne og få de ellers meget individuelle processer løftet ind i et socialt rum.
- Lærerne bliver i højere grad til rollemodeller for eleverne

Karrierelæring og videregående uddannelse

- For STX-elever fører karrierelæring til, at færre ønsker at tage sabbatår
- Karrierelæring baner potentielt vej for en 'bedre', men ikke hurtigere overgang til de videregående uddannelser
- Flere elever planlægger at tage en videregående uddannelse som følge af karrierelæring
- Karrierelæring gør i særlig grad en forskel for elever på første årgang sammenlignet med tredje årgang
- De deltagende elever opnår et større kendskab til de videregående uddannelser – men kun på første årgang

- Karrierelæringsaktiviteter der knytter an til arbejdslivet øger faglig motivation blandt eleverne
- Karrierelæringsaktiviteterne bidrager til at gøre elevernes kendskab til arbejdsmarkedet og et kommende arbejdsliv mindre teoretisk og mere empirisk baseret

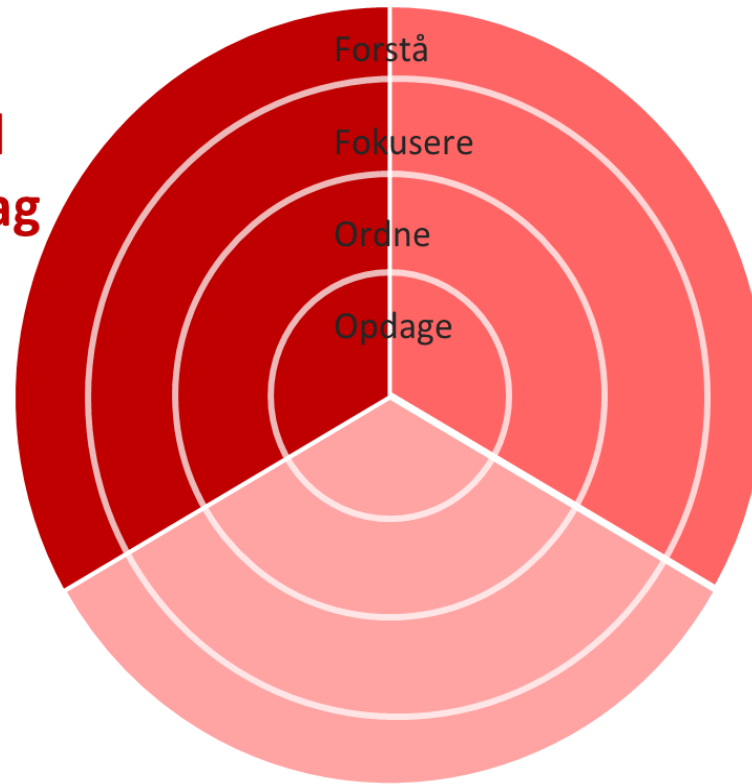
**dimensioner
i karrierelæring**

Karrierelæringsmodellen

Redskab til refleksion og evaluering af
gymnasieelevers progression i forhold
til karrierekompetencer

Karrierelæringsmodellen - dimensioner i karrierelæring

Viden om og
erfaring med
uddannelse, fag
og job

Viden om og
erfaring med
mig

Erfaring med mine
handlinger og beslutninger

Viden om og erfaring med uddannelse, job og fag

**...arbejds-
markedet**

**...i forhold til
interesser og styrker**

**...uddannelses-
systemet**

Viden om og erfaring med mig

...i samarbejde med andre

...i verden

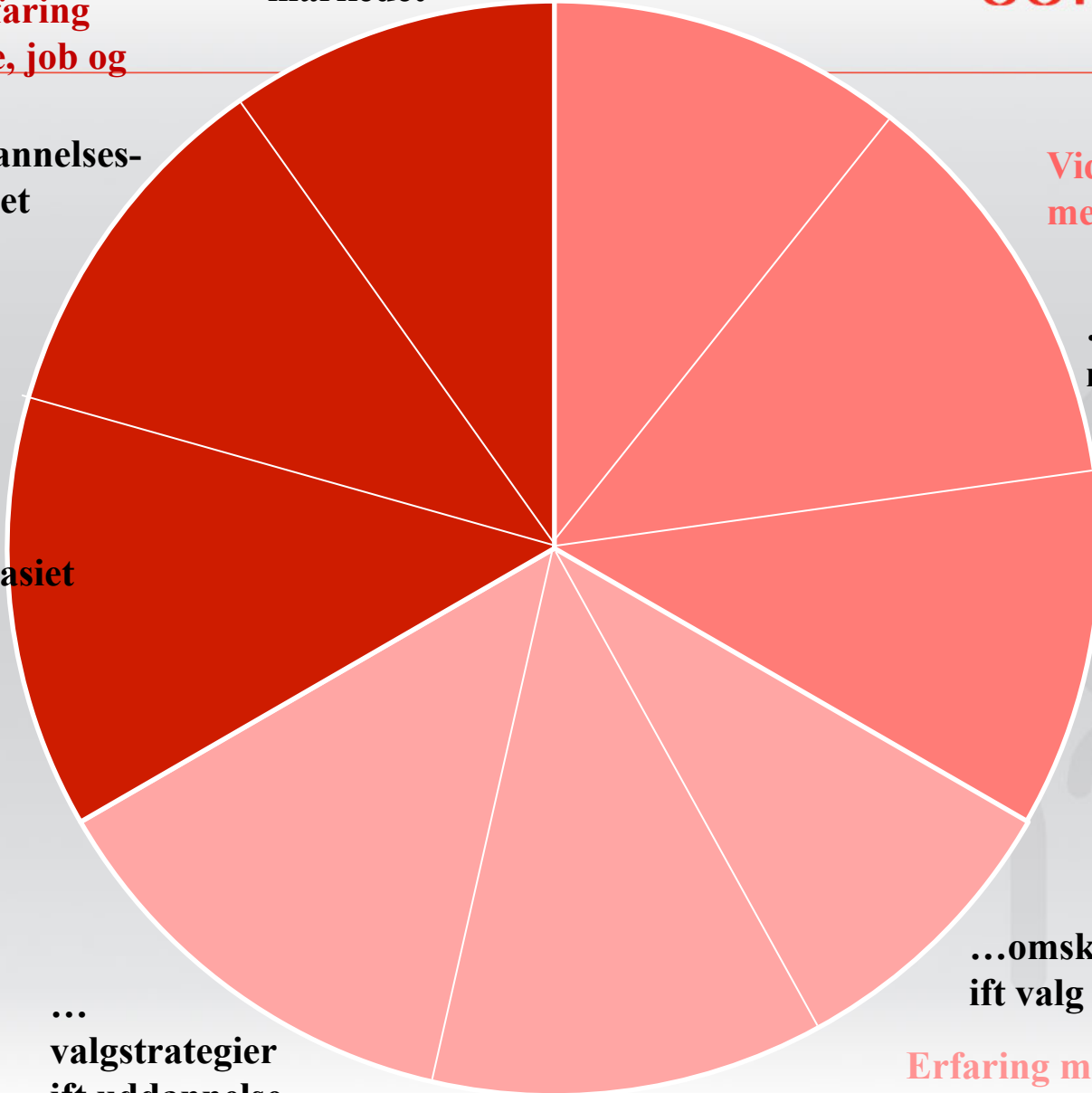
...omskiftelighed som vilkår ift valg

Erfaring med mine handlinger og beslutninger

...handlekraft ift muligheder

... valgstrategier ift uddannelse

...fagene i gymnasiet

Læs mere...

Karrierelæring i gymnasiet – ”De vidste ikke, hvad de ville i starten”. Af Noemi Katznelson, Astrid Lundby og Niels Henrik Møller Hansen. CeFU 2016

”Det gav mig en idé om, at min fremtid ikke står skrevet i sten” – Midtvejsevaluering af forsøg med karrierelæring. Af Noemi Katznelson og Astrid Lundby. CeFU 2015